

ورود به پنجمین سال تاسیس نشدن نهاد تنظیم گر بخش برق

مشکلات تنظیم‌گری در صنعت برق و نیاز به اصلاح الگوی حکمرانی در این صنعت از جمله مسائلی است که سال‌ها مورد توجه کارشناسان بوده و در سطوح مختلف انعکاس داده شده است. این یادداشت نگاهی به مسیر طی شده برای تاسیس نهاد تنظیم‌گر مستقل بخش برق و ناکام ماندن تلاش‌های صورت گرفته در این مسیر دارد.

پس از تجدید ساختار صنعت برق ایران در دهه ۸۰ شمسی، حضور بخش خصوصی در تولید برق ایران میسر شد. به گونه‌ای که در شرایط فعلی (آخرین آمار سال ۱۴۰۰) سهم بخش خصوصی از تولید برق کشور ۶۲ درصد است. با این وجود از زاویه نظام حکمرانی حاکم بر تولید برق، بخش دولتی و وزارت نیرو از سویی رقیب بخش خصوصی در تولید برق و از سوی دیگر خریدار برق تولیدی بخش خصوصی هستند. ضمن آن‌که همزمان مسئولیت تنظیم برخی قوانین و اجرای آن‌ها را نیز بر عهده دارند. طبیعی است که حضور همزمان دولت در هر دو بخش حاکمیتی و تصدی‌گری مانع از شکل‌گیری رقابت سالم در تولید برق خواهد شد.

بر این اساس و مطابق ماده (۵۹) قانون اصلاح قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهار (۴۴) قانون اساسی، شورای ملی رقابت ضرورت تاسیس نهاد مستقل رگولاتوری برق را تایید کرد و بنابراین هیات دولت به تاسیس آن مکلف شد.

اساسنامه نهاد تنظیم‌گر بخش برق پس از برگزاری جلسات متعدد در شورای رقابت و با حضور نمایندگان نهاد ریاست جمهوری، وزارت نیرو، اتاق بازرگانی و سندیکای شرکت‌های تولیدکننده برق، تهیه و در دی ماه ۱۳۹۷ تقدیم هیات وزیران شد.

لایحه تاسیس رگولاتوری برق با تاخیر زیاد در خرداد ۱۳۹۹ با تغییراتی در محل استقرار دبیرخانه آن در هیات دولت به تصویب رسید و در مرداد ۱۳۹۹ به مجلس شورای اسلامی تقدیم شد. در زمستان ۱۳۹۹ بررسی این لایحه در کمیسیون ویژه جهش و رونق تولید و نظارت بر اجرای اصل ۴۴ و کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی انجام شد و مواردی که در لایحه پیشنهادی مغایرت با قانون داشت (از جمله دبیرخانه نهاد رگولاتوری در وزارت نیرو مستقر شود)، اصلاح شد.

شهریور ۱۴۰۰ لایحه تاسیس نهاد تنظیم‌گر بخش برق در دستور کار بررسی صحن علنی مجلس قرار گرفت. به فاصله اندکی، هیأت وزیران با توجه به آغاز کار دولت سیزدهم و با استدلال ضرورت بازنگری در لایحه تاسیس نهاد مستقل

^۱ . شورای رقابت مکلف است در حوزه کالاها و خدماتی که بازار آنها به تشخیص این شورا مصداق انحصار بوده و نیازمند تاسیس نهاد مستقل (تنظیم‌گر) است، پیشنهاد تاسیس و اساسنامه نهاد (تنظیم‌گر بخشی) را به دولت ارسال نماید. هیأت دولت مکلف است ظرف مدت سه ماه از دریافت پیشنهاد شورای رقابت، اقدام قانونی لازم را جهت تاسیس نهاد مزبور انجام دهد. تاسیس نهادهای تنظیم‌گر بخشی تنها به موجب قانون و با رعایت احکام ذیل امکان پذیر خواهد بود.

تنظیم‌گر بخش برق با پیشنهاد وزارت نیرو مبنی بر درخواست استرداد لایحه مذکور از مجلس شورای اسلامی موافقت کرد و مساله از دستور کار مجلس خارج شد.

در یکصد و دهمین نشست شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی مورخ ۱۴۰۱/۰۴/۰۶ مجدداً بحث ضرورت تاسیس نهاد تنظیم‌گر بخش برق مطرح و مصوب شد:

«وزارت نیرو می‌بایست ظرف ۱۵ روز نقطه نظرات خود در مورد لایحه تنظیم‌گری بخش برق را مشخص نماید و به کمیسیون اقتصادی دولت ارائه دهد. در غیر این صورت وزارت امور اقتصاد و دارایی مستقیماً اقدام به ارسال لایحه تنظیم‌گری بخش برق به کمیسیون اقتصادی دولت می‌نماید» و تقریباً در همین بازه زمانی طرح تاسیس نهاد مستقل تنظیم‌گر بخش برق در مجلس شورای اسلامی نیز اعلام وصول شد که در دستور کار هفتگی کمیسیون‌ها قرار گرفت. با این وجود این مسیر پی‌گیری نیز در عمل مسدود و **تاسیس نشدن نهاد تنظیم‌گر بخش برق که قادر است بسیاری از مشکلات اقتصادی و حکمرانی صنعت برق را از میان بردارد، با عدم همکاری وزارت نیرو به پنجمین سال خود وارد شد.**